

Қаробати борга ва ғарибга нафақа қилишнинг фазли

14:20 / 28.07.2025 968

Агар ушбу инсоний муомалалар одоби бўйича комил амалий барномани маҳкам тутадиган бўлсак, дунё ва охиратда саодатга эришгаймиз.

عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَقَدْ بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا

Каъбдан ривоят қилинади:

«Ким қариндошига ёки юртидан айрилган ғарибга нафақа берса, унинг ажри икки баробар бўлади».

Муҳтожга берганига бир савоб, қариндошга берганига икки савоб.
Ғарибнинг кўнглини олганига бир савоб ва унинг муҳтожлигида ёрдам берганига икки савоб.

Демак, садақани беришда билиб иш тутиш билан бир савобнинг ўрнига икки савоб олиб қолиш имкони бор экан. Бегона бир одамга ёрдамга берсангиз, бир савоб бўладиган бўлса, худди ўша нарсани қариндошингизга берсангиз, икки карра савоб оласиз. Ёки юртидан узилиб қолган бечора, ғариб одамни йўқлаб, садақа қилсангиз, унга ҳам оддий ҳолдагига нисбатан икки баравар савоб олинар экан.

Болаларни одамлардан тиланиб юрадиган ҳолда тарк қилгандан кўра бой ҳолларида тарк қилиш яхши экани ҳақида

تَوَمَّ لَإِيْلَعُ هُنْمُ تَيْفِ شَأْضَرَمَ حَتْفَ لِمَاعُ تَضَرَمَ لِقَهِ يَبَّأَنْعِ دَعَسْرَنْبَرْمَاعُ نَعِ
يَلَّ نِإِ هَلَلِ لُوسَرَّ أَيْ: تَلُّقُ فِ، يَنْدُوعِي مَلَسَوَ هَيْلَعُ هَلَلِ لِي لَصَّي بَّنَلِ يِنَاتِ أَفِ
تَلُّقُ، «أَل» لَقَ هَلُّكُ يِلَامِبِ يَصُؤُفَا، يَتَنْبَا لِي نُنْثَرِي أَلَوَ، أَرِي تَكُ أَلَامِ
لَقَ: تَلُّقُ أَفِ: تَلُّقُ، «أَل» لَقَ: رُطَّشَلِ أَفِ: تَلُّقُ، «أَل» لَقَ: نُنْثَلُ أَفِ
نَمُ رِي خِ - رِي خَب: لَقَ أَمُّ بَرَوَ - أَيْ نَعُ أَكَّتَتَرَوَ عَدَتْ نَأَكَّنِ، رِي تَكُ تَلُّقُ أَوُ تَلُّقُ لَ
يَتَّحِ، أَيْ فِ تَرَّجُ أَلِ قَفَنَ قَفَنُ تَنْ لَكَّنِ، سَانَلِ أَوْ فَكَتِي ةَلَعُ مُمَّ عَدَتْ نَأِ
يَتَرَّجُ هُنْمُ عَفَلَّخُ أَلِ لُوسَرَّ أَيْ: تَلُّقُ لَقَ: «كَلَّتْ أَرْمَا يِفِ لِي أُهُعَفَرَتْ ةَمُ قُلَلِ
هَلَلِ دَنْ عَرَبَ تَدَّزَا لِي هَلَلِ هَجَوَ هَبُ دِي رُتْ أَلَمَ لَمَّ عَتَفِ يَدَعَبَ فَلَخُ تَنْ لَكَّنِ» لَقَ
مُ هَلَلِ. نَوْرَحُ أَكْبُ رُضَيُّ وَمَا وَقُ أَكْبُ عَفَتَنْ يَفِ يَدَعَبَ فَلَخُ تَنْ لَكَّنِ لَوَ، ةَجَرَدَوَّ ةَغْفَرِ
«ةَلَوُحُ نَبُّ دَعَسَ سَائِبُ لَانَكَلِ، مَوْبِ أَقْوَ عَ لَعُ مُمَّ دَرَّتْ أَلَوُ مُمَّ تَرَّجُ هَبِ بِأَخْ صَالِ ضَمَّ أِ
يُنْثَرِي: لَقَ أَمُّ بَرَوَ، ةَكَمَبَ تَامَ نَأَكُ وَمَلَسَوَ هَيْلَعُ هَلَلِ لِي لَصَّي هَلَلِ لُوسَرَّ هَلِ يَنْثَرِي
ةَكَمَبَ تَامَ نَأَهَلِ

Омир ибн Саъд отасидан ривоят қилади:

«Фатҳ йили бемор бўлиб, ўлим ёқасига келиб қолдим. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам мени кўргани келдилар.

«Эй Аллоҳнинг Расули, менинг молим кўп. Қизимдан бошқа меросхўрим йўқ. Молимнинг ҳаммасини васият қилайми?» дедим.

«Йўқ», дедилар. «Учдан иккисини-чи?» дедим.

«Йўқ», дедилар. «Ярмини-чи?» дедим.

«Йўқ», дедилар. «Учдан бирини-чи?» дедим.

«Учдан бири. Учдан бири ҳам кўп(-у, майли). Сен меросхўрларингни бой ёки яхши ҳолда тарк қилмоғинг уларнинг бошқалардан тиланиб

юрганларидан кўра яхшироқ. Сен ҳар қандай инфоқ қилсанг ҳам, албатта ажр оласан. Ҳатто аёлингнинг оғзига тутган луқманг учун ҳам», дедилар.

«Эй Аллоҳнинг Расули, энди ҳижратимдан қолиб кетаманми?» дедим.

«Мендан кейин қолиб, Аллоҳнинг розилиги учун бир иш қилсанг, албатта Аллоҳнинг ҳузуридаги мартабанг ва даражанг ортади. Шоядки, сенинг қолишингдан баъзи қавмлар манфаат топиб, бошқалари зарар кўрса. Аллоҳим, саҳобаларимнинг ҳижратларини охирига етказгин ва уларни ортларига қайтариб юбормагин! Лекин бечора Саъд ибн Хавла...» дедилар. Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам унга ачиндилар. У Маккада вафот қилган эди.

Ёки унинг Маккада вафот этганидан ачинаётган эдилар».

Шарҳ: «Сен меросхўрларингни бой ёки яхши ҳолда тарк қилмоғинг уларнинг бошқалардан тиланиб юрганларидан кўра яхшироқ. Сен ҳар қандай инфоқ қилсанг ҳам, албатта ажр оласан. Ҳатто аёлингнинг оғзига тутган луқманг учун ҳам».

Бу ривоятда нафақанинг қанақаси бўлса ҳам, барибир савоб бўлиши, ҳатто аёлининг оғзига тутган бир луқма таоми учун ҳам савоб олиши қатъий таъкидланяпти.

Шу билан бирга, Расули акрам алайҳиссолату вассалом Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳунинг вафот этмай қолишининг ва келажакда кўпгина мусулмонларга ёрдам беришининг ҳамда кофиру мушрикларга зарар келтиришининг башоратини беряптилар.

Бу башорат воқеликда содир бўлди. Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳу Шом ва Форсдаги фатҳларнинг бошлиғи бўлдилар ва у кишидан кўп одамлар манфаат топди ҳамда душманлар зарар кўрди.

عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُتَيْبَةَ بْنِ مَرْثَدَانَ بْنِ أَبِي عَتَاةٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «يَكُونُ لَكُمْ مِنْكُمْ مَنْ يَخْرُجُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَيَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَيُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» فَقَالَ «بَلَىٰ»

Омидан ривоят қилинади:

«Кишининг меросхўрларини одамларга муҳтож бўлмайдиган қилиб қолдирган молидан кўра ажри улуғ моли йўқ».

Шарҳ: Демак, аввалги ҳадисларда ҳам таъкидланганидек, аҳли аёлга, фарзандларга мерос қолдирилган мол-мулкнинг ажри ҳам энг кўп бўлар экан.

Баъзилар турли сабабларга кўра вафотидан аввал мол-мулкни фарзандларига қолдирмай, бошқа томонларга сарфлаб юборади.

Бу нотўғри иш экан, чунки бола-чақага насиб бўлган, фарзандларга фойдаси тегадиган меросдан ҳам улкан ажрлар ҳосил бўлиб, мол-мулкнинг эгасига бориб турар экан.

Зеро, юқоридаги ҳадисда айнан шу ҳақда гап бормоқда.

Эслатма: Бу китобда энг афзал асрда яшаб, ижтимоий муомалалар бўйича оламга олий мақом намуна тақдим этган кишилардан нақл қилинган тарбия, ахлоқ ва одобга тўла матнлар жамланган. Уларни ҳаётимизга татбиқ қилишга муваффақ айласин!

«Яхшилик ва силаи раҳм» китоби 1-жуз

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7613-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.